

Skellefteå kommuns yttrande över promemorian Avveckling av studiestartsstödet

Skellefteå kommun har erhållit promemorian Avveckling av studiestartsstödet på remiss, och avger härmed följande yttrande:

Sammanfattning

Skellefteå kommun motsätter sig regeringens förslag att avveckla studiestartsstödet. Trots Riksrevisionens rapport *Kortutbildade arbetssökandes övergång till reguljär utbildning – uppdrag, verksamhet och styrning*, som påtalar brister i stödets nuvarande utformning, anser Skellefteå kommun att stödet fyller en viktig funktion på arbetsmarknaden. Kommunens ställningstagande grundar sig särskilt på de förutsättningar som i dagsläget präglar arbetsmarknadens förutsättningar inom kommunen. Behovet av utbildningsinsatser för kortutbildade arbetssökande i Skellefteå är stort. I synnerhet för personer som helt eller delvis saknar en gymnasieutbildning.

Konsekvenser

Ett avgörande skäl för Skellefteå kommuns ställningstagande till förslaget är den försämrade arbetsmarknadssituationen under 2025. Arbetsmarknaden i Skellefteå kommun har drabbats av omfattande varsel och uppsägningar, där Northvolts konkurs framstår som särskilt negativ, då tusentals personer som var anställda av Northvolt, eller anställda vid ett bolag som vid tiden för konkursen var en av företagets underentreprenörer.

Konkursen har lett till att tusentals personer, varav många med utländsk bakgrund och kortare utbildning, saknar sysselsättning. Att de kan ta del av ett studiestartsstöd motsvarande 50 veckor på heltid, kan vara avgörande för att påbörja studier inom vuxenutbildningen. Det gäller oavsett om studiestartsstödet ges för studier mot en yrkesinriktad gymnasiekompetens eller studier på gymnasienivå med en mer generell inriktning. Skellefteå kommuns uppfattning är att de som haft studiestartsstöd i regel fortsätter att studera för en högre utbildning efter att de avslutat sina gymnasiestudier – och då finansierar de sina fortsatta studier med studiemedel.

Övergripande synpunkter på promemorian

Skellefteå kommun gör idag en noggrann prövning av individens rätt att beviljas studiestartsstöd så långt det är möjligt. Såväl inkomsten, tidigare utbildning och registreringen hos Arbetsförmedlingen utreds innan beslut fattas. Skellefteå kommun anser därför att en reformering av studiestartsstödet är ett bättre alternativ än en fullständig avveckling. Genom att stärka kontroll-

och uppföljningsmekanismer kan stödet riktas mer träffsäkert till de grupper som är i störst behov av det. Detta skulle förbättra stödets effektivitet mot målgruppen, och minska utbildningskostnaden för staten totalt sett.

Om tröskeln för utbildning höjs genom att fler personer behöver låna pengar för att studera så finns en risk att fler personer istället ansöker om försörjningsstöd. Eftersom studier med studielån inte ses som ett fullgott alternativ. Skellefteå kommun ser därför en risk med att en avveckling av studiestartsstödet kan leda till att kommunens kostnader för försörjningsstöd ökar markant.

Synpunkter på promemorians konsekvensbeskrivning

Skellefteå kommun har synpunkter på konsekvensbeskrivningen i promemorian under respektive avsnitt som nedan anges. För övriga avsnitt i denna del av promemorian saknar Skellefteå kommun synpunkter.

Vilka kan bli berörda av lagförslaget (6.1)

Kommunen instämmer i bedömningen att lagförslagets konsekvens blir att villkoret för att studera på grundläggande eller gymnasial nivå blir mer likvärdigt för alla individer. Detta innebär samtidigt att personer med en svagare socioekonomisk ställning på arbetsmarknaden behöver lånefinansiera ett första steg till gymnasiestudier som kan leda vidare till yrkesutbildningar eller högre studier. Om de inte studerar kan man anta att behovet av försörjningsstöd ökar för dessa personer. Särskilt för den grupp av studerande som idag läser språkintegrerad utbildning. De nyttjar studiestartsstödet i hög utsträckning till att yrkesutbilda sig, eller som en ett första steg som ska leda till högre studier på universitet eller högskola.

Konsekvenser för enskilda (6.3)

Skellefteå kommun bedömer att en avveckling av studiestartsstödet kommer att medföra att färre människor väljer att studera. Eftersom en ökad andel som vill studera kommer att behöva lånefinansiera sina studier, även för grundläggande studier motsvarande nivån i grundskolan eller gymnasium. Särskilt påverkade av den föreslagna reformen blir därmed de som studerar SFI med planer på att höja sin utbildningsnivå med hjälp av studiestartsstödet. Skulle avveckling ske bör regeringen överväga undantag, i synnerhet med skäl som redovisats i relation till Skellefteås arbetsmarknad.

Konsekvenser för kommunen (6.7)

Avvecklingen av stödet riskerar att försvåra möjligheterna för individer med en lägre utbildning att höja sin utbildningsnivå. Detta är en grupp vars behov av ekonomiskt stöd för studier är stort och som riskerar att växa i takt med ökande arbetslöshet. Northvolts konkurs har redan resulterat i att cirka 1500 personer i Skellefteå förlorat sina jobb. Många kortutbildade människor har jobbat i servicebranschen med Northvolt uppdragsgivare. I denna grupp har arbetslösheten ökat under året. Och den väntas fortsätta med tanke på hur många jobb som direkt eller indirekt förlorats i Skellefteå, som en direkt följd av konkursen.

Konsekvenser för jämställdheten (6.8)

Skellefteå kommun bedömer att avvecklingen av studiestartsstödet kan få negativa konsekvenser för jämställdheten. Särskilt kvinnor med kort utbildning och utländsk bakgrund är i stort behov av stödet. Antalet arbetslösa kvinnor i denna grupp har även ökat markant under det senaste året och utgör på ett nationellt plan den enskilt största gruppen av arbetslösa personer. Därför är det av yttersta vikt att den föreslagna reformens effekter på jämställdheten utreds och följs upp noggrant.